ΙΣΠΑΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

ΤΟΥ MASHINGTON IRVING

Ο ΤΥΧΕΡΟΣ

Ζοῦσε μιὰ φορὰ στὴ Γρενάδα ἕνας χτίστης ποὺ εἶχε μεγάλη οἰκογένεια καὶ ποὺ ἦταν πολὺ φτωχός, γιατὶ σπάνια εὕρισκε δουλειὰ κι' ἔβγαζε πολὺ λίγα. Μιὰ νύχτα, ἐκεῖ ποὺ κοιμόταν, τὸν ξυπνήσανε κάτι δυνατὰ χτυπήματα στὴν πόρτα τῆς καλύβας του. Ὅταν σηκώθηκε κι' ἄνοιξε, εἶδε μπροστά του ἕναν παπᾶ, ψηλό, λιγνό καὶ κίτρινο στὸ πρόσωπο.

— Ἄκουσε. φίλε μου, τοῦπε ὁ ἄγνωστος. Ξέρω πῶς εἶσαι καλὸς ἄνθρωπος καὶ μπορεῖ κανεὶς νἆχῃ ἐμπιστοσύνη σὲ σένα. Ἀναλαμβάνεις νὰ μοῦ κάνῃς ἀπόψε μιὰ δουλειά ;

— Πολὺ εὐχαρίστως, σενιὸρ Πάντρε, ἀποκρίθηκε ὁ χτίστης.

— Ἂν θέλῃς ὅμως νὰ πληρωθῇς καλά, τοῦ εἶπε ὁ παπᾶς, πρέπει νὰ μ' ἀφίσῃς νὰ σοῦ δέσω τὰ μάτια μ' ἕνα μαντῆλι, γιατὶ δὲν πρέπει νὰ δῇς ποὺ θὰ σὲ πάω.

Ὁ φτωχὸς χτίστης ἔμεινε σύμφωνος. Κι' ὅταν τοῦδεσε τὰ μάτια, ὁ παπᾶς τὸν πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν πέρασε ἀπῶνα σωστὸ λαβύρινθο στενῶν δρομίσκων. Τέλος σταθήκανε μπροστὰ στὴν πόρτα ἑνὸς μεγάλου σπιτιοῦ. Ὁ παπᾶς ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη του ἕνα κλειδί, τῶβαλε στὴν κλειδαριά, κι' ἄνοιξε μιὰ μεγάλη καὶ βαρειὰ πόρτα. Μπήκανε μέσα.

Ὁ παπᾶς, πῆρε τότε τὸ χτίστη ἀπο τὸ χέρι, τὸν πέρασε ἀπὸ κάτι μακρεῖς καὶ σκοτεινοὺς διαδρόμους, καὶ τέλος τὸν ἔβγαλε σὲ μιὰ μεγάλη αὐλή, ποὺ βρισκόταν στὴ μέση ἀκριβῶς τοῦ κτιρίου. Ἐκεῖ ὁ παπᾶς τοῦλυσε τὸ μαντῆλι ποὺ τοῦ σκέπαζε τὰ τὰ μάτια, κι' ὁ χτίστης εἶδε τότε πῶς βρισκόταν σὲ μιὰ αὐλὴ ποὺ τὴ φώτιζε ἀμυδρὰ μιὰ μικρὴ λάμπα ποὺταν κρεμασμένη στὸν τοῖχο. Στὴ μέση τῆς αὐλῆς εἶδε τὴν ἀδειανὴ μαρμάρινη λεκάνη ἑνὸς παλιοῦ μαυριτανικοῦ συντριβανιοῦ.

— Κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ συντριβάνι ποὺ βλέπεις ἐδῶ, τοῦ εἶπε ὁ παπᾶς, θέλω νὰ σκάψῃς καὶ νὰ μοῦ φτιάξῃς ἕνα μικρὸ-μικρὸ ὑπόγειο. Τοῦβλα, πέτρες, ἀσβέστης κι' ὅτι ἄλλο σοῦ χρειάζεται, εἶνε δῶ, στὴ διάθεσή σου. Καὶ τοῦδειξε μὲ τὸ χέρι ἕνα σωρὸ πέτρες, τοῦβλα, χῶμα κι' ἄλλα σύνεργα, ποὺ τάχε ἕτοιμα ἀπὸ πρὶν καὶ τοῦ τάχε βάλει ἐκεῖ κοντά.

Κι' ὁ φτωχὸς ἐργάτης ἄρχισε τὴ δουλειά του. Δούλεψε ὅλη τὴ νύχτα, μὰ δὲν πρόφτασε νὰ τελειώσῃ. Κατὰ τὰ χαράματα, ὁ παπᾶς τοῦβαλε στὸ χέρι ἕνα χρυσὸ νόμισμα, τοῦδεσε πάλι τὰ μάτια, καὶ τὸν πῆγε πάλι στὸ σπίτι του.

— Θἄρθῃς ἀπόψε πάλι νὰ τελειώσῃς τὴ δουλειά σου ; τὸν ἐρώτησε προτοῦ φύγῃ ὁ παπᾶς.

— Πολὺ εὐχαρίστως, σενιὸρ Πάντρε. Ἀφοῦ μὲ πληρώνεις καλά, γιατὶ νὰ μὴν ἔρθω ;

Ἐκεῖνο τὸ βράδι, κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ὁ παπᾶς ἤρθε πάλι, τοῦδεσε ὅπως καὶ τὴν ἄλλη βραδιὰ τὰ μάτια καὶ τὸν πῆρε. Σ'αὐτὴ τὴ νύχτα μέσα, ὁ ἐργάτης μπόρεσε νὰ τελειώσῃ τὴν κρυψῶνα. Κι' ὅταν ἦταν ὅλα ἕτοιμα, ὁ παπᾶς εἶπε τοῦ ἐργάτη :

— Τώρα θέλω νἄρθῃς νὰ μὲ βοηθήσῃς νὰ κουβαλήσω ἐδῶ τὰ πράγματα ποὺ θέλω νὰ κρύψω σ' αὐτὸ τὸ μικρὸ ὑπόγειο ποὺ μοῦφτιαξες.

Ὁ φτωχὸς ἐργάτης, μόλις τἄκουσε αὐτό, φοβήθηκε. Τί νἆταν αὐτὰ ποὺ ἤθελε νὰ κρύψῃ ὁ παπᾶς ; Δὲν εἶπε ὅμως τίποτα, κι' ἄφησε τὸν παπᾶ νὰ τὸν ὁδηγήσῃ ἐκεῖ ποὺ ἤθελε. Τὸν πῆγε σὲ μιὰ μικρὴ καμαροῦλα ποὺ βρισκόταν σὲ μιὰ ἀπόμερη γωνιὰ τοῦ σπιτιοῦ. Ἐκεῖ μέσα βρισκόντουσαν τέσσερα μικρὰ κιούπια.

— Αὐτὰ πρέπει νὰ τὰ κουβαλήσουμε τώρα κάτω, τοῦ εἶπε ὁ παπᾶς, δείχνοντάς του τὰ κιούπια.

Τὰ τέσσερα αὐτὰ κιούπια ἦταν γεμᾶτα χρυσάφι, ἀσημι, κι' ἄλλους θησαυρούς ! Ἦταν πολὺ βαρειά, καὶ μὲ κόπο μεγάλο καὶ δυσκολία τὰ σηκώσανε καὶ τὰ πήγανε στὴν κρυψῶνα.

Ἀφοῦ τὰ βάλανε καὶ τὰ τέσσερα μέσα καὶ τὰ σκεπάσανε μὲ χῶμα, ὁ παπᾶς εἶπε τοῦ ἐργάτη νὰ σηκώσῃ πάλι μὲ τὶς πλάκες τὸ ἄνοιγμα ποὖχε κάνει. Κι' ὅταν ἔγινε κι' αὐτὸ καὶ κάθε ἴχνος τῆς κρύπτης χάθηκε, ὁ παπᾶς ἔδεσε πάλι τοῦ κτίστη τὰ μάτια καὶ τὸν ἔβγαλε ἀπὸ τὸ σπίτι του. Κι' ἀφοῦ περάσανε κι' αὐτὴ τὴ φορὰ ἕνα σωρὸ στενὰ σοκκάκια σταθήκανε. Ὁ παπᾶς τοῦδωσε ἄλλο ἕνα χρυσὸ νόμισμα στὸ χέρι, καὶ τοῦ εἶπε :

— Θὰ μείνῃς ἐδῶ ὥσπου ν' ἀκούσῃς νὰ χτυπᾷ ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησιᾶς. Ἂν τολμήσῃς κι' ἀνοίξῃς τὰ μάτια σου προτοῦ τὴν ἀκούσῃς νὰ χτυπᾷ, θὰ σοῦ συμβῇ κάτι κακό !

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια, ὁ παπᾶς τὸν ἄφησε καὶ ἔφυγε. Μόλις ἄκουσε τὸν πρῶτο χτύπο τῆς καμπάνας, ὁ φῶλος μας ἔλυσε τὸ μαντῆλι ποὺ τοῦ σκέπαζε τὰ μάτια καὶ εἶδε τότε πῶς βρισκόταν στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ Ζενίλ. Σηκώθηκε ἀμέσως καὶ ξεκίνησε γιὰ τὸ σπίτι του.

Μὲ τὰ δυὸ χρυσὰ νομίσματα ποὺ τοῦδωσε ὁ παπᾶς, ὁ φτωχὸς χτίστης ἔζησε καλὰ μὲ τὴ φαμίλια του καμμιὰ δεκαπενταριὰ μέρες. Ἅμα πέρασαν ὅμως κι' αὐτές, ὁ κτίστης ἔγινε φτωχὸς ὅπως ἦταν καὶ πρῶτα. Δουλειὰ δὲν εὕρισκε, κι' ὅσο πήγαινε ἡ ζωή του χειροτέρευε. Πέρασαν ἔτσι μερικὰ χρόνια. Ἕνα βράδι ὅμως, ξαφνικά, ἐκεῖ ποὺ καθόταν στὴν πόρτα τῆς καλύβας του, ἦρθε καὶ τοῦ μίλησε ἕνας γέρος ποὖμενε στὴ Γρενάδα καὶ ξέραν ὅλοι πῶς εἶχε μεγάλη περιουσία, ἰδίως κτήματα καὶ σπίτια, πῶς ἦταν πολὺ φιλάργυρος, καὶ αἰσχροκερδὴς τοκογλύφος... Τὸν κύτταξε πρῶτα καλὰ—καλά, κάτ' ἀπ' τὰ μεγάλα καὶ προεξέχοντα φρύδια του, καὶ ἔπειτα τοῦπε :

— Μοῦ λένε, φίλε μου, πῶς εἶσαι πολὺ φτωχός...

— Αὐτὸ φαίνεται καὶ μόνο του, σενιόρ...

— Ὥστε θὰ ἤθελες νὰ μοῦ κάνῃς μιὰ δουλειά, ἔ ; Καὶ δὲ θὰ μοῦπερνες καὶ πολὺ ἀκριβά, δὲν εἶν' ἔτσι ;

— Ὤ, δόστε μου δουλειὰ νὰ κάνω, καὶ θὰ σᾶς πάρω λιγώτερα ἀπ' ὅτι θὰ σᾶς ἔπαιρνε κάθε ἄλλος χτίστης τῆς Γρενάδης..

— Ἄκουσε λοιπὸν τί σὲ θέλω. Ἔχω ἕνα σπίτι παλιὸ ποὺ ὁ κόσμος λέει πῶς εἶνε στοιχειωμένο καὶ γι' αὐτὸ δὲ μπορῶ νὰ τὸ νοικιάσω. Θέλω λοιπὸν νὰ ἐγκατασταθῶ ἐγὼ σ' αὐτό. Μὰ γιὰ νὰ πάω νὰ καθήσω ἐκεῖ μέσα, πρέπει νὰ τὸ διορθώσω, γιατὶ εἶνε σὲ κακὸ χάλι. Γι' αὐτὸ σὲ θέλω.

Καὶ ὁ γέρος πῆρε τὸ χτίστη καὶ τὸν πῆγε μαζύ τοι σ' ἕνα μεγάλο ἀλλὰ πολὺ παλιὸ σπίτι, ποὺ φαινόταν ἀκατοίκητο καὶ ποὺ θἄλεγε κανεὶς ὅτι σὲ λίγο θὰ γκρεμιζόταν.

Περάσανε μαζὺ πολλὲς ἀδειανὲς κάμαρες καὶ κάμποσους σκοτεινοὺς διαδρόμους, καὶ τέλος φτάσανε σὲ μιὰ αὐλή. Στὴ μέση τῆς αὐλῆς βρισκόταν ἕνα παλιὸ μαυριτανικὸ συντριβάνι..

Ὁ φτωχὸς ἐργάτης στάθηκε μιὰ στιγμὴ ἀκίνητος... Κάποτε εἶχε ξανάρθει σ' αὐτὸ τὸ σπίτι, σ' αὐτὴ τὴν αὐλὴ μὲ τὸ παλιὸ μαυριτανικὸ συντριβάνι... Μὰ πότε ; Κι' ἀξαφνα θυμήθηκε... Ἦτανε τὸ σπίτι ὅπου τὸν εἶχε πάει τότε ὁ παπᾶς...

— Δὲ μοῦ λὲς ἀλήθεια, ρώτησε τὸ νοικοκύρη τοῦ σπιτιοῦ, ποιὸς καθόταν σ' αὐτὸ τὸ σπίτι πρῶτα ;

— Ἄστονε, ποὺ νὰ πάρῃ ὁ διάολος, ἔκαμε ὁ νοικοκύρης. Ἦταν ἕνας γέρος παπᾶς· κακὸς ἄνθρωπος, τσιγγούνης, ἐγωϊστής, πολὺ πλούσιος. Ὅλος ὁ κόσμος τῶξ'ρε αὐτὸ κι' ἐπειδὴ ὁ παπᾶς αὐτὸς συγγενῆ δὲν εἶχε κανέναν, ὁ κόσμος νόμιζε πῶς θἄφινε ὅλη του τὴν περιουσία στὴν ἐκκλησία. Μιὰ μέρα ἄξαφνα-ἄξαφνα ὁ παπᾶς αὐτὸς πέθανε. Τρέξανε τότε ὅλοι οἱ παπάδες καὶ οἱ καλόγεροι νὰ πάρουνε τὰ πλούτη του... Ἀλλὰ τὸ μόνο ποὺ μπόρεσαν νὰ βροῦν ἀφοῦ ψάξανε σ' ὅλο αὐτό τὸ σπίτι, ἦτανε λίγα δουκᾶτα μέσα σ' ἕνα πέτσινο πουγγί... Κι' αὐτὰ τὰ πληρώνω τώρα ἐγώ. Γιατὶ ὁ κόσμος λέει πῶς ὁ παπᾶς αὐτὸς ἔχει βρυκολακιάσει καὶ γυρίζε. τὴ νύχτα σπίτι μου. Λένε πῶς τὸν ἀκοῦνε τὴ νύχτα νὰ μετράῃ τοὺς θησαυρούς του καὶ νὰ περπατάῃ μέσα στὸ σπίτι μου μὲ τὸ βαρὺ βάδισμά του. Λὲν' ἀκόμα πῶς ἀκοῦνε κι' ἀνασταναγμοὺς καμμιὰ φορά... Ἂν εἶν' ἀλήθεια αὐτὰ ἢ ὄχι, δὲν ξέρω. Ἐγὼ δὲν ἔχω ἀκούσει ποτὲ τίποτα τέτοιο. Ἀλλ' ἐξ αἰτίας ὅλωναὐτῶν τῶν διαδόσεων δὲν μπορῶ νὰ βρῶ νοικάρη, γιατὶ κανένας δὲν ἔρχεται νὰ καθήσῃ σὲ σπίτι ποὺ ὁ κόσμος τῶχει γιὰ στοιχειωμένο. Κι' ἔτσι δὲν ἔχω κανένα εἰσόδημα ἀπ' αὐτὸ τὸ σπίτι. Ἀποφάσισα λοιπὸν νἄρθω ἐγὼ νὰ καθήσω ἐδῶ μέσα.

— Ἀ ! ἔτσι ; ἔκαμε ἀμέσως μόλις τἄκουσε αὐτὰ ὁ χτίστης. Ἀφῆστε με νὰ μένω μὲ τὴ φαμίλια μου στὸ σπίτι σας ὥσπου νὰ τελειώσῃ ἡ ἐπισκευή, γιὰ νὰ μὴ πληρώνω νοῖκι, καὶ δὲ θὰ σᾶς ζητήσω τίποτε ἄλλο. Ὅσο γιὰ τὸ φάντασμα τοῦ γέρου παπᾶ, δὲν πιστεύω νἆναι ἀλήθεια. Εἶμαι καλὸς χριστιανὸς καὶ δὲν θὰ φοβήμουνα οὔτε κι' ἂν ὁ Ὀξαποδῶ ὁ ἴδιος ἐρχόταν καὶ μοῦ παρουσιαζόταν μπροστά μου...

Ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ, εὐχαριστημένος ποὺ δὲ θὰ τοῦπερνε λεπτὰ ὁ χτίστης, δέχτηκε ἀμέσως μὲ χαρὰ τὴν πρότασι τοῦ ἐργάτη καὶ τοῦπε νἄρθῃ νὰ ἐγκατασταθῇ μὲ τὴ φαμίλια του ὅποτε θέλει. Τὴν ἄλλη μέρα, ὁ φίλος μας εἶχε ἐγκατασταθεῖ κιόλας, καὶ σιγὰ-σιγά, ἄρχισε νὰ ἐπιδιορθώνῃ τὸ σπίτι. Οὔτε τὸ φάντασμα τοῦ γέρου παπᾶ εἶδε ποτέ του ἐκεῖ μέσα, οὔτε στεναγμοὺς ἄκουσε. Κι' ἀντὶ ν' ἀκούῃ τὸ γέρο παπᾶ νὰ μετράῃ τοὺς θησαυρούς του, τοὺς μέτραγε τώρα αὐτὸς ὁ ἴδιος...

Τὴ νύχτα, ποὺ δὲν τὸν ἔβλεπε κανένας, ὁ φτωχὸς χτίστης πήγαινε κι' ἔπερνε ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς ποὖταν κρυμμένοι κάτ' ἀπ' τὸ συντριβάνι...

Κι' ἔτσι, σὲ λίγο καιρό, ὁ πιὸ φτωχὸς χτίστης τῆς Γρενάδας ἔγινε ἕνας ἀπὸ τοὺς πλουσιωτέρους ἀνθρώπους τῆς Ἱσπανίας ὅλης...

Κανένας δὲν ἔμαθε ποτὲ τὸ μυστικό του. Ὁ μόνος ποὺ τῶμαθε, ἔπειτα ὅμως ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ἦταν ὁ γυιός του. Τὴν ὥρα ποὺ πέθαινε ὁ χτίστης φανέρωσε στὸ μεγαλείτερο παιδί του ποὺ θὰ κληρονομοῦσε τὴ μεγάλη του περιουσία πῶς εἶχε πλουτήσει. Καὶ, μετὴν αὐστηρὴ ἐντολὴ νὰ μὴν πῇ σὲ κανέναν τίποτα ἀπολύτως, ὁ πατέρας του τοῦπε γιὰ τό μυστικὸ τοῦ συντριβανιοῦ καὶ γιὰ τοὺς θησαυροὺς τοῦ παπᾶ ποὖρθε καὶ τὸν πῆρε ἀπ' τὸ σπίτι του τὸν καιρὸ ποὺ ὁ γυιός του ἦτανε μωρὸ ἀκόμα...

(Μετάφρασις)